

Митрополит Фотије: Чување икона је чување вере

Часни оци, драга братијо, драга децо, нека је благословен данашњи дан и велики празник Недеље Православља. Прошли смо прву седмицу поста, Чисту недељу. Испостили смо колико је и како је ко могао. Прва недеља те седмице је дан када прослављамо победу православног богословља и православне вере над свим другим верама, али и победу теологије иконе над свим другим лажним учењима и јересима.

Наша борба, борба Цркве, почела је већ у рано доба, одмах после Миланског едикта 313. године. Цар Константин је сазвао Први Васељенски Сабор 325. године у Никеји, када је побеђена прва велика јерес – аријанство. Арије је погрешно учио о Господу Христу, говорећи да Он није истог достојанства као Отац, него да је створење у историји. Он је говорио људску философију по човеку, а не богословље Духа Светог. То његово учење осуђено је на Првом Васељенском Сабору. Тако су се све до Седмог Васељенског Сабора ређали слични Арију: духовборци који су погрешно учили о Духу Светом, они који су учили погрешно о Богородици називајући је Христородицом, монофизити који су говорили да је у Христу била једна природа по оваплоћењу. Тако је било све до Седмог Васељенског Сабора, када је борба против јереси у том

периоду закључена победом и уздизањем светих икона, које су потврдиле основни догмат који ми у Цркви имамо – да је Бог постао човек у Христу ради нас и ради нашег спасења, како би ми, како је Атанасије Велики говорио, могли постати богови по благодати. То је темељ теологије иконе.

Дакле, то је историја Цркве од 325. године до средине 9. века. Тај период је био непрестана борба са погрешним учењима. Било је мноштво других погрешних учења – манихејци и разни други јеретици који су говорили басне у односу на веру Христову. Црква је очувала своје канонско предање преко Сабора и Отаца да би та вера дошла до нас у 21. веку неизмењена и неокрњена. Код неких Отаца каже се да је вера до нас дошла у девственој чистоти. Оци су очували веру, а Сабори су је потврдили. Зато је данас велики празник. Зато је данас бити православан једно духовно достојанство, јер ми имамо праву веру. Имамо праву Цркву и право свештенство. Ми имамо праву Божанску Литургију и свете тајне Цркве. Када се код нас у Цркви неко крсти, он је крштен. Када се неко исповеди, он је исповеђен. Када се неке читају молитве за здравље, њему је прочитана молитва и може се исцелити од болести. Ми живимо у првој, правој, аутентичној Цркви од светих апостола и отаца до дана данашњег.

То није нешто чиме треба да се гордимо, али треба да будемо свесни тога. Треба да будемо свесни да нам је Бог много дао тиме што смо православни хришћани. Са друге стране, од нас се очекује и православан начин живота да други хришћани који су изван Цркве – протестанти, римокатолици, унијати и многи други који су се у историји одвојили од Цркве – виде ту православност у нашем животу и нашим делима. Тада ће, можда, неко од њих приступити православљу. Треба читати житија, јер она много говоре. Дешавало се, пише у житијама, да су Јевреји узимали икону Распећа Христовог па су се подсмевали њој. Када су ударили ту икону, потекла је крв из Распећа и они су поверовали и крстили се. На Светој Гори има много оштећених икона које су разни разбојници ударали мачем мислећи да је то ништа. Али када потекне крв из лица иконе, многи се покају и обрете. Икона није портрет или обична слика. Икона је благодатно присуство тога лика. Ми се, како је Свети Василије рекао, не клањамо материји када целивамо икону. Да ли је икона насликана на дасци, камену или зиду – не клањамо се томе, него прволику који је насликан. То је првенствено Господ Христос. Његова икона је темељ теологије икона, затим икона Пресвете Богородице, апостола и других. Свети апостол и јеванђелист Лука је први сликао иконе још у апостолско време.

Постоје они који су се одвојили од иконе. Ислам је једна од религија која не

признаје иконе и забрањује сликање оснивача њихове вере. То је нешто што је за нас много даље од Старог Завета. У Старом Завету је било забрањено сликање ликова зато што се Господ Христос још није оваплотио и да не би дошло до тога да неко направи неки лик који би био идол, а не Христос. У Старом Завету је био наговештај када су направили херувиме на Ковчегу Завета. Ту је већ било указано на представе које ће се у пуноћи остварити у Новом Завету када се Господ оваплотио. Са друге стране, друге вере и на Западу су све удаљене од схватања иконе и теологије иконе како ми православни схватамо. Студирао сам на Западу, у Немачкој, скоро две и по године. Зависи које су конфесије, али знају за религиозну слику. То имају и у том домену поштују, али више од тога не разумеју. Када им кажеш да постоје чудотворне иконе не могу да верују. Треба много сведочити међу неправославнима о богатству које имамо у православљу и о богатству самих икона, о чудотворним иконама, али и о пуноћи благодати Духа Светога коју имамо у Православној Цркви. Треба им сведочити о пуноћи благодати коју имамо у светом Причешћу. Ми се на светој Литургији причешћујемо живим и истинитим Богом, Васкрслим Христом. Ми постајемо једно тело са Господом. Не да само верујемо у Господа, него постајемо једно са Њим у светим тајнама и светим врлинама, како је говорио Свети ава Јустин Ћелијски.

Требало би да будемо свесни да Црква победоносно иде кроз историју, иако је било много страдања. Све до почетка 4. века бити хришћанин значило је бити мученик. Тако је било у раној Цркви када су римски императори гонили Цркву. Тако је било и касније у време Јулијана Отпадника и других гонитеља Цркве новијег времена. Код нас је тако било у време богоборног комунизма. Биће увек страдања, али ми треба да будемо постојани у вери. Треба да се трудимо да будемо хришћани који исповедају своју веру и живе по њој. То је оно што од нас православље тражи. Са друге стране, чули сте да поједини амерички НАТО генерали говоре како им је једини непријатељ на свету Православље. Дакле, не кажу „један човек“ или „један народ“, него Православље као вера. Зашто? Зато што, хтели или не хтели, препознају у Православљу истину и Христа. У нашем богослужењу препознају истинито богослужење. Био је, код нас у манастиру Ковиљ, један монах са Новог Зеланда који је у своје време отишао у неку православну руску цркву тамо. Када је чуо руско молитвено и тихо богослужење, одлучио је да постане православни хришћанин. Почео је да чита православну литературу и крстио се тамо, на Новом Зеланду. Пре тога је био англиканац по вери.

Веома је значајно да ми чувамо наше предање и лик Христов који се чува у православљу. То је најважније. Када буду апокалиптички догађаји, оно што је

написано у Откровењу, ми ћемо преко иконе препознати да тај који се буде издавао за Христа, владар света који ће имати сву власт на свету – када тај дође, он ће бити наметнут као антихрист, владар читавог света. Тражиће да му се људи клањају као Богу и као владару. Ко ће препознати тог човека да није Христос ако нећемо ми православни који знамо како Христос изгледа?

Из беседе Митрополита зворничко-тузланског г. Фотија у Недељу Православља 2025. године у Амајлијама код Бијељине

spc.rs